

IRENEUSZ SZCZUKOWSKI
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Katarzyny Wądolny-Tatar propozycja lektury książek o tematyce dziecięcej

Wądolny-Tatar Katarzyna (2021), *Narracje (re)konstrukcyjne, narracje interwencyjne, literackie reprezentacje dzieciństwa*, Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Literatura dla Dzieci i Młodzieży: studia, t. 16, Warszawa.

Ta dziwna instytucja zwana literaturą dla dzieci – by wykorzystać tytuł rozprawy Anny Czabanowskiej-Wróbel (2013: 13–24) odwołujący się do znanej i często cytowanej frazy Derridy – staje się przedmiotem wielopoziomowych, polimorficznych studiów, które korespondują z szeroko zakrojonymi badaniami związanymi z kulturowymi reprezentacjami dzieciństwa. Z jednej strony pojawiają się prace literaturoznawcze sytuujące się w obszarze tradycyjnych odczytań (w nawiązaniu również do pedagogicznych wymiarów lektury – zob. Olek-Redlarska 2019). Z drugiej zaś strony coraz mocniej zaznacza się ponowoczesna optyka badawcza, która uruchamia różne języki opisu. Traktuje ona tekst jako obszar przecinania się różnych dyskursów. Pozwala wreszcie spojrzeć na przekazy tekstowe z wielu perspektyw, które można umownie nazwać antropologiczno-kulturowymi. W tym ujęciu mieściłyby się niejednolite strategie badawcze odwołujące się do różnych narzędzi wypracowanych przez współczesne praktyki lekturowe¹.

1 Aleksandra Szwagrzyk-Dalasińska pisze: „Kiedy stawia się pytanie, jakimi narzędziami (stricte literaturoznawczymi, nawet jeśli pod tym pojęciem kryło się będzie

Badaniom nad literaturą dziecięcą i reprezentacjom dzieciństwa w literaturze towarzyszy odnawianie znaczeń, co jest widoczne w próbach krytyki postkolonialnej (przypadek Murzynka Bambo i Tomka Wilmowskiego) czy lekturze afektywnej. Temu „odnawianiu” czy może rekontekstualizacji lektury służą również odczytania tekstów w kontekście postpamięci, kategorii niezwykle ważnej we współczesnej humanistyce (do tego wątku powrócę w dalszej części artykułu). Wielość narzędzi, spojrzeń na literaturę zarówno zróżnicowaną genologicznie, odsyłającą do reprezentacji dzieciństwa, jak i bezpośrednio skierowaną do młodszego czytelnika owocuje interesującymi pracami: monografiami, studiami, przyczynkami. Do nich z pewnością należy zaliczyć książkę Katarzyny Wądolny-Tatar. Omawiana publikacja nie jest przypadkowym zdarzeniem w pracy badaczki. Uczona jest współredaktorką serii *Literatura i Kultura dla Dzieci i Młodzieży (Twórcy – Tematy – Konwencje)*; pod jej redakcją i Małgorzaty Chrobak ukazała się praca zbiorowa: *Światy dzieciństwa. Infantyilizacje w literaturze i kulturze* (Kraków 2016). Jest także autorką licznych artykułów poświęconych literaturze współczesnej.

Sam tytuł prezentowanej książki *Narracje (re)konstrukcyjne, narracje interwencyjne, literackie reprezentacje dzieciństwa* zapowiada nie tylko jej trójczłonową kompozycję, ale przemyślaną strategię interpretacyjną. Strategia ta odnosi się do badań jak najbardziej aktualnych, nie tylko omówionych, ale przede wszystkim głęboko przez Wądolny-Tatar sproblematyzowanych i umiejętnie zastosowanych we własnych odczytaniach.

Pomieszczone w monografii studia – pisze autorka – opisują [...] strategię: narracji rekonstrukcyjnych, narracji interwencyjnych literackich, literackich reprezentacji dzieciństwa w twórczości (dla) dorosłych. Zostały one tutaj potraktowane jako ujęcia rozłączne, chociaż przecież możliwe jest nakładanie się na siebie wyróżnionych strategii komunikacyjnych. Zaproponowane perspektywy nie wyczerpują, oczywiście

podejście inter- czy transdyscyplinarne) najbardziej fortunnie jest badać literaturę dla niedorosłych odbiorców, stwierdzić należy, że zwykle dla osiągnięcia tego celu niezbędne jest wykorzystanie podstawowych założeń tak strukturalizmu, jak i poststrukturalizmu; przydatne okazać mogą się np. koncepcje genderowe czy dekonstrukcjonistyczne, z powodzeniem można również wykorzystywać hermeneutykę (kwestia interpretacji tekstu), badania kulturowe oraz neopragmatyzm (np. teorie Stanleya Fisha). Ciekawe efekty przynosi też odniesienie się do koncepcji płynnej nowoczesności Zygmunta Bauman, która opisuje zmiany zachodzące w literaturze dla młodych w związku z ekspansją nowych mediów czy antropologii doświadczenia” (Szwagrzyk-Dalasińska 2018: 36). Zob. także: Zabawa 2013; Kaniewska 2015: 123–136.

możliwości (re)deskrypcji narracji (jej toku, dynamiki, skali komunikacyjnej w kulturowych kontekstach współczesności, do których mogą dać asumpt) (Wądolny-Tatar 2021: 23–24).

Praca nie ma zatem charakteru zamkniętego, autorka zdaje sobie sprawę z innych konfiguracji odczytań, które też mogą być pełnoprawnymi spojrzeniami na określone twory literackie.

Narracje (re)konstrukcyjne to zarówno tytuł pierwszej części omawianej monografii, jak i kategoria spajająca zawarte w tej partii studia. Pierwsze z nich dotyczy popularnego dzisiaj gatunku literackiego, jakim jest powieść historyczna. Okazuje się, że współczesne teksty historiograficzne są o tyle interesujące, o ile utrwalają bądź burzą mity narodowe, tworzą opowieści alternatywne, przełamując stereotypowe oczekiwania odbiorców, wchodzą w reakcje z różnymi konwencjami gatunkowymi. Powieść historyczna może być także adresowana do dzieci. Jedną z nich jest *Mówcie mi Bezprym* Grażyny Bąkiewicz, autorki znanej choćby z komiksowych narracji historycznych, poświęconych władcom czasów piastowskich i jagiellońskich. Badaczka koncentruje się przede wszystkim na postaci głównego bohatera, którego sytuuje, odwołując się do badań Antoniego Smuszkiewicza, „pomiędzy powieścią przestrzenią a powieścią postaci” (Wądolny-Tatar 2021: 31). Bezprym staje się więc bohaterem wysnutym z przekazów historycznych, legend i literackich zabiegów, próbujących w powieściowy sposób przybliżyć czytelnikom jego dzieje i losy.

Niewątpliwie narracyjność może przybierać nieco inne formy niż powieść historyczna. Opowiadanie, jak przed laty podkreślał Roland Barthes, jest obecne we wszystkich czasach i kulturach, zagarnia ono także sposoby tworzenia literackiej biografistyki, która może być traktowana, co słusznie podkreśla Wądolny-Tatar, jako „prze-pisywanie” i „rekonstruowanie” (Wądolny-Tatar 2021: 47) opowieści o danej osobie. Przedmiotem rozważań autorki stały się zatem dwie postacie: Fryderyk Chopin, bohater książki Anny Czerwińskiej-Rydel *Jaśnie Pan Pichon. Rzecz o Fryderyku Chopinie*, i Janusz Korczak – protagonista utworu Beaty Ostrowickiej *Jest taka historia. Opowieść o Januszu Korczaku*. Samo zestawienie tych dwóch postaci, choć wydawać by się mogło odległych, nie jest przypadkowe. Fundamentem analiz badaczka uczyniła teoretyczne rozważania Małgorzaty Czerwińskiej dotyczące narracyjnych strategii pozycjonowania początku i kresu ludzkiego życia. Wądolny-Tatar umiejętnie wykorzystuje teoretyczny koncept gdańskiej badaczki, by odsłonić mechanizmy budowania samej opowieści: „Konfiguracja zdarzeń u Czerwińskiej-Rydel opiera się na chronologii: od pierwszego spotkania rodziców Fryderyka Chopina do wyjazdu z kraju [...]. Natomiast u Ostrowickiej dojrzałość Korczaka stanowi

moment wyjścia, finałem może być tylko tragiczna śmierć” (Wądolny-Tatar 2021: 49). Analitycznemu podejściu Wądolny-Tatar towarzyszy pogłębiona świadomość, że teksty skierowane do niedorośłych czytelników również uwikłane są w określone reguły pisania literackich biografii, które skrupulatnie analizuje w omawianym rozdziale, nie pomijając także problematyki śmierci i jej odsłon.

Refleksja nad fenomenem pamięci stanowi niezwykle ważny element dociekań w szeroko rozumianej humanistyce. Jest ona także obecna w interdyscyplinarnych badaniach nad literaturą, odsyła do narzędzi interpretacyjnych związanych z *memory studies*. W tej optyce literatura przyjmuje funkcję mnemoniczną, staje się rezerwuarem często niejednorodnych form pamięci oddziałujących na tożsamość: jej utrwalenie lub podminowanie. Warto w tym miejscu przywołać słowa niezwykle ważnej badaczki, Brigid Neumann, która zaznacza:

Złożony związek pamięci i tożsamości to temat wielu dzieł literackich. Prezentując go, osiąągają one taki kontur narracyjny, który w codziennej pracy pamięci ma często jakość wyłącznie przednarracyjną. Liczne, przede wszystkim współczesne, teksty ukazują, jak jednostki i grupy próbują poprzez autorefleksyjne akty pamięci znaleźć gwarantujące im ciągłość odniesienie do przeszłości, uwidaczniając przy tym nie tylko stabilizujący tożsamość potencjał pamięci, lecz także jej potencjał destabilizacyjny (Neumann 2009: 269).

Tożsamość, pamięć, narracja to słowa klucze występujące w cytowanej wypowiedzi, które zostały uzupełnione o czwarte kluczowe pojęcie:

Dzięki kategorii traumy zasadniczemu ograniczeniu podlega również założenie o domniemanej, bezgranicznej mnemotycznej przestrzeni interpretacyjnej. Traumatyczne doświadczenia przekraczają indywidualne możliwości uporania się z nimi i ze względu na swoją emocjonalną intensywność mogą nie poddawać się sensownej racjonalizacji i pozostawać poza istniejącymi zasobami pamięci. Doświadczenie traumatyczne, siłą rzeczy, reprodukowane jest przez pojawiające się, chcąc nie chcąc, fragmentaryczne wspomnienia, które wydają się niezależne od innych możliwości zmysłowych (Neumann 2009: 257).

Te przykładowe uwagi Neumann wskazują na literaturę jako ślad pamięci, próbę uchwycenia własnej podmiotowości czy przepracowania doświadczeń traumatycznych. Rozważania dotyczące pamięci są poszerzane o namysł nad międzypokoleniowymi przekazami dotyczącymi Zagłady i ich

próbami wyrażenia czy reprezentacji. To przede wszystkim prace Marianne Hirsh, odwołujące się m.in. do kanonicznych ustaleń zawartych w studiach Aleidy i Jana Hassmanów, Maurice'a Halbwachsa, Paula Ricoeura, Franka Ankersmita czy Marca Auge, pozwoliły na zastosowanie kategorii postpamięci, tak nośnej w strategiach badawczych nad literaturą dotyczącą tematu Holocaustu². W tym niezwykle nośnym intelektualnym horyzoncie Wądolny-Tatar sytuuje swoje kolejne studia: *Dziecko i wojna w perspektywie postpamięci. Narracje dla najmłodszych* oraz *(Auto)biograficzna przestrzeń pamięci (Ostatnie piętro Ireny Landau)*, *Dziecko Zamojszczyzny. Historiografia Anny Janko dla najmłodszych*.

Badaczka przygląda się różnym tekstom, odnajdując jednak elementy wspólne, wskazujące na specyfikę tworzonych fabuł:

Narracje o drugiej wojnie światowej dla najmłodszych eksponują indywidualne doświadczenie bohaterów według zasady **rówieśnictwa**, ujmują sytuacje postaci-dziecka w **konstelacji rodziny** oraz dbają o **emocjonalne bezpieczeństwo dziecka**, nie epatując okrucieństwem, ale wyzwalając głębokie współczucie i empatię (Wądolny-Tatar 2021: 64, wyróż. K.W.T.).

Powyższa optyka jest widoczna w zaprojektowanych książkach, np.: *Bezsenność Jutki* Doroty Combrzyńskiej-Nogali, *Czy wojna jest dla dziewczyn?* Pawła Beręsewicza, *Zakłęcie na „w”* Michała Rusinka, *Wszystkie moje mamy* Renaty Piątkowskiej, publikowanych w Wydawnictwie Literatura³. Analizom poszczególnych tekstów towarzyszy przekonanie, że omawiane dzieła „aktualizują problematykę II wojny światowej, przy pomocy skolerowanego słowa i obrazu, wytwarzając jej postpamięciowy status” (Wądolny-Tatar 2021: 79).

Różnym odsłonom pamięci poświęcony został rozdział o *Ostatnim piętrze* Ireny Landau oraz utworze *Oleś i Pani Róża* Anny Janko. Autobiograficzną opowieść Landau można odczytać jako swoisty zapis doświadczenia granicznego, które mimo iż jest jednostkowe, łączy się z szerszym planem stosunków

2 Na gruncie polskim narzędzia wypracowane m.in. przez Marianne Hirsh wykorzystwała Małgorzata Wójcik-Dudek (2016).

3 Należy dodać, że literatura dla dzieci, traktowana początkowo jako ta czwarta, zaczyna odgrywać coraz ważniejszą rolę na rynku wydawniczym. Wspominane książki opublikowane w Wydawnictwie Literatura są tego najlepszym przykładem. O przemianach rynku wydawniczego w kontekście literatury dla dzieci zob. Biernacka-Licznar, Jamróz-Stolarska, Paprocka 2018.

międzyludzkich. Ważnym aspektem omawianego tekstu jest zatem zainscenizowana topografia przestrzenna, ukazująca złożoność relacji polsko-żydowskich, odwołująca się do symbolicznego obszaru wydzielonego – getta i niegetta. Książka Landau byłaby zatem skomplikowaną opowieścią łączącą „mikrohistorię z makrohistorią o społecznym i narodowym wydzwisku” (Wądolny-Tatar 2021: 94). Z kolei w utworze Janko gówna bohaterka, dziewięcioletnia Różia, spędza wakacje w domu wraz dziadkiem Aleksandrem. Podczas tego pobytu decyduje się na napisanie wakacyjnego pamiętnika, na którego kształt wpływają opowieści dziadka o tragicznej przeszłości. Janko dokonuje zatem ciekawego zabiegu literackiego – zwykła historia o wakacjach łączy się ze zderzeniem dwóch czasów – teraźniejszego i przeszłego. A zapisywanie historii dziadka można by potraktować jako ślad pamięci. Aby pamięć o wojnie nie była wymazana, musi być przekazywana kolejnym generacjom.

Część o narracjach rekonstrukcyjnych zamyka studium poświęcone *Filozofii na wynos* Manueli Gretkowskiej. Autorka zdecydowała się włączyć ten tekst do pierwszej partii ze względu na odczytanie filozofii jako części dziedzictwa czy tradycji kultury europejskiej. Książka polskiej pisarki właściwie pokazuje paradoksalny status filozofii w ponowoczesnej kulturze. Upraszczając: wspólnie z jednej strony zaznacza się niechęć do wielkich narracji filozoficznych, traktowanie filozofii jako niezwykle abstrakcyjnej wiedzy oddalanej od życia, odejście od abstrakcyjnego myślenia i problematyzowania fundamentalnych zagadnień dotyczących kwestii ontologicznych czy epistemologicznych na rzecz kultury obrazkowej i dyskursu publicystycznego (z ideologicznymi uwikłaniami, retoryką perswazji, bez pogłębionych analiz), które coraz bardziej spychają gdzieś na margines intelektualną aktywność człowieka. Z drugiej strony filozofia ze względu na wielość języków, narracji może być użyteczna w formułowaniu określonych problemów. W ocenie Wądolny-Tatar skierowany do młodzieży utwór Gretkowskiej pokazuje kulturowość problemów filozoficznych, które mogą kształtować postawy egzystencjalne. Dzięki wykorzystaniu zabiegu wędrówki w czasie Gretkowska sytuuje podmiot jako ten, który – choć zanurzony w teraźniejszości – zawsze funkcjonuje wobec tego, co minione, a filozofia staje się aktualna, dostarcza bowiem użytecznych narzędzi do samorozumienia.

W literaturze adresowanej do odbiorców niedorosłych ważne jest impresywne nastawienie tekstów, które łączy się z trudnymi problemami związanymi ze współczesnym światem. Wądolny-Tatar dokonuje więc analizy utworów, w których pojawia się kwestia migracji, wpisująca się w szerszy namysł nad statusem obcego. W narracjach interwencyjnych, jak je określa badaczka, czyniąc przedmiotem swego namysłu *Wędrówki Nabu* Jarosława Mikołajewskiego, *Tu jest nasz dom* Barbary Gawryluk czy *Która to Malala?* Renaty Piątkowskiej,

autorzy książek dla dzieci eksplorują wątek zderzenia różnych kultur, światów, które niekoniecznie muszą do siebie przystawać. Literatura dla dzieci odzwierciedlałaby problemy dotyczące przekraczania barier kulturowych, geograficznych, językowych, braku porozumienia i prób nawiązywania komunikacji. Narracje interwencyjne miałyby zatem budzić określone społeczne postawy czytelników oparte na empatii i zrozumieniu.

W omawianej części książki autorka zamieściła kolejne dwa artykuły, które są pokłosiem wcześniejszych opublikowanych studiów w cyklu *Żywioły w literaturze dziecięcej*, redagowanych przez Annę Czabanowską-Wróbel. Pierwsze z nich zostało poświęcone tekstowi Grzegorza Gortata *Moje cudowne dzieciństwo w Aleppo*. Badaczka spogląda na ten utwór z perspektywy żywiołu powietrza, który staje się nośną metaforą wolności i jej braku. Zawarte w książce ilustracje, jak przekonująco pisze badaczka:

współtworzą holistyczny przekaz tekstowo-obrazowy, informujący o wojennej habituacji bohaterów, warunkach ich życia [...], ale także kierujący uwagę ku jakościom aksjologiczno-afektywnym. Ów ład i jego naruszenie reprezentowane są przez żywioł powietrza, decydujący o oddechu, głosie, ewokujący topos lotu (Wądolny-Tatar 2021: 160).

Z kolei konceptualizacją metafory ognia, odsyłającą do skomplikowanego świata uczuć i emocji nastolatków, zajęła się Wądolny-Tatar w analizach prozy Katarzyny Ryrych. Badaczka pokazała, że Ryrych portretuje swoich bohaterów, tak mocno uwikłanych w trudny proces dojrzewania, radzenia sobie z emocjami. Dlatego Wądolny-Tatar sugestywnie napisze, że twórczość Ryrych stanowi „literacki projekt ratowniczy” (Wądolny-Tatar 2021: 175), który, warto dodać, wpisuje się w narracje interwencyjne.

Różne formy upamiętniania okresu przed dorosłością występują w poezji i literaturze XX i XXI wieku. Wpisują się one w niejednorodne schematy wspomnieniowe, obracające się wokół mitów rodzinnych, zabaw łączących się z okresem dzieciństwa i jego wymiaru epifanijnego czy inicjacyjnego (Mielhorski 2017; Kostecka 2017). Ta tematyka, obecna w pracach różnych badaczy, została uzupełniona przez Wądolny-Tatar o interesujące analizy rekwizytów, miejsc czy intertekstualnych gier z baśnią, które stereotypowo wiążą się z dzieciństwem. Jego reprezentacjom została poświęcona część trzecia książki.

Jednym z ważnych elementów symbolicznych spajających temporalne koleje ludzkiego życia będzie piaskownica. Badaczka przygląda się zatem różnym sposobom metaforyzacji piaskownicy jako miejsca szczególnie: odwołującego się nie tylko do pierwszych zabaw, ale również finału życia, kojarzonych z figurą

piasku-klepsydry. Przedmiotem zainteresowania stały się wiersze Leszka Szarugi, Dariusza Suski, Stefana Jurkowskiego czy Krystyny Lars oraz utwór zatytułowany *Piaskownica* Michała Walczaka, w którym główny bohater próbuje uciec przed stereotypami zachowania i płci. Sama piaskownica byłaby zatem znakiem pułapki, która nie pozwala na dorośnięcie (Wądolny-Tatar 2021: 190). Kolejne studium zamieszczone w tej części książki odwołuje się do motywu konia na biegunach, chyba najśłynniejszego rekwizytu wskazującego na okres dziecięcy. Pojawia się on w poezji dla dzieci (np. Marii Konopnickiej, Władysława Bełzy), ale też w wierszach Józefa Czechowicza, Stanisława Grochowiaka czy w kobiecej prozie wspomnieniowej. W tym panoramicznym studium w sposób przekonujący ukazuje badaczka przemiany motywu, jego odmienne realizacje zwłaszcza w tekstach pisanych przez autorki, które zupełnie inaczej rozgrywają znaczenie tego dziecięcego rekwizytu – chłopięce zabawy ustępują miejsca „dziewczęcej interioryzacji a w jej ramach: afektacji, pamięci szczegółów, odczucia rytmu i płynącej z niego cielesnej przyjemności” (Wądolny-Tatar 2021: 212).

Trzecie studium, zamykające omawianą monografię, dotyczy wciąż żywego i powracającego motywu dziewczynki z zapalkami, który pojawia się w wierszu Andrzeja Sosnowskiego. Badaczka wskazała na wiersz polskiego twórcy jako znak współczesnej poezji, polimorficznej i „wielojęzycznej”, tak charakterystycznej dla strategii pisarskiej autora *Taxi. Powrót dziewczynki z zapalkami* nie byłby prostym symbolicznym zwrotem ku przeszłości, ale ukazaniem samej możliwości poezji, odwołującej się do tekstowego imaginarium, znanego z lektury baśni Andersena.

Wądolny-Tatar umiejętnie dostosowała narzędzia interpretacyjne do przedmiotu badań, co było widoczne przede wszystkim w pierwszej, najbardziej rozbudowanej części omawianej monografii. Mimo iż książka składa się z różnych studiów, to zostały one dobrze dobrane i, co trzeba podkreślić, nie są przypadkowe, tworzą określoną całość wedle przemyślanego zamysłu badaczki:

Zaprezentowane w monografii podejście do narracji – czytamy w zakończeniu – nie opiera się na ściśle narratologicznych ustaleniach. Raczej respektuje hermeneutyczną potrzebę opowieści, która zamyka i otwiera doświadczenia, tożsamościowo scala [...], odnawia i trwa poprzez dialog z innymi opowieściami, tworzącymi kulturowe narratorium (Wądolny-Tatar 2021: 30).

Należy zaznaczyć, że owo „kulturowe narratorium” udało się odsłonić badaczce, której odczytania i analizy prowokują do dalszych poszukiwań literackich reprezentacji dzieciństwa w niejednorodnym świecie tekstowych artykulacji.

| Bibliografia

- Biernacka-Licznar Katarzyna, Jamróz-Stolarska Elżbieta, Paprocka Natalia (2018), *Lilipucia rewolucja. Awangardowe wydawnictwa dla dzieci i młodzieży w Polsce w latach 2000–2015. Produkcja wydawnicza. Bibliografia*, Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne SBP, Warszawa.
- Czabanowska-Wróbel Anna (2013), *[Ta dziwna] instytucja zwana literaturą dla dzieci. Historia literatury dla dzieci w perspektywie kulturowej*. „Teksty Drugie”, nr 5, s. 13–24.
- Kaniewska Bogumiła (2015), *Czwarta, osobna, inna, mniejsza? Kilka uwag (rozproszonych...) o literaturze dziecięcej i jej badaniu*, w: *Widnokreśli literatury – wielogłosy krytyki. Prace ofiarowane Profesor Teresie Walas*, red. Tomasz Kunz i in., Wydawnictwo UJ, Kraków, s. 123–136.
- Kostecka Weronika (2017), *Dziwne – odmienne – obce. Dziecko jako Inny we współczesnej polskiej prozie dziecięcej i młodzieżowej*, „Litteraria Copernicana”, nr 3, s. 91–109. DOI: <https://doi.org/10.12775/LC.2017.052>
- Mielhorski Robert (2017), *Zawsze niezakończona przeszłość. Dzieciństwo i jego sąsiedztwa w poezji polskiej drugiej połowy XX wieku*, Wydawnictwo Epigram, Bydgoszcz.
- Neumann Brigid (2009), *Literatura, pamięć, tożsamość*, przeł. Artur Pelka, w: *Pamięć zbiorowa i kulturowa. Współczesna perspektywa niemiecka*, red. Magdalena Saryusz-Wolska, Universitas, Kraków, s. 249–284.
- Olek-Redlarska Zofia (2019), *W kręgu literatury i kultury dla dzieci*, wyd. 2 popr., Wydawnictwo UwB, Białystok.
- Szwagrzyk-Dalasińska Aleksandra (2018), *Dyskursywność badań nad literaturą dla dzieci i młodzieży*, „Kultura Ludowa”, z. 4–5, s. 35–41.
- Wójcik-Dudek Małgorzata (2016), *W(y)czytać zagładę. Praktyki postpamięci w polskiej literaturze XXI wieku dla dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo UŚ, Katowice.
- Zabawa Krystyna (2013), *Rozpoczęta opowieść. Polska literatura dziecięca po 1989 roku wobec kultury współczesnej*, Wydawnictwo Ignatianum, Kraków.

| **Abstrakt**

IRENEUSZ SZCZUKOWSKI

Katarzyny Wądolny-Tatar propozycja lektury książek o tematyce dziecięcej

Celem recenzji jest omówienie monografii Katarzyny Wądolny-Tatar *Narracje (re)konstrukcyjne, narracje interwencyjne, literackie reprezentacje dzieciństwa*, Warszawa 2021.

Słowa kluczowe: Katarzyna Wądolny-Tatar, dzieciństwo, monografia, recenzja

| **Abstract**

IRENEUSZ SZCZUKOWSKI

Katarzyna Wądolny-Tatar's Proposal to Read Books about Children

The purpose of the review is to discuss the monograph by Katarzyna Wądolny-Tatar *Reconstructive Narrations, Intervention Narrations, Literary Representations of Childhood*, Warsaw 2021.

Keywords: Katarzyna Wądolny-Tatar, childhood, monograph, review

| **Biogram**

Ireneusz Szczukowski – prof. uczelni na Wydziale Literaturoznawstwa Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy; główne kierunki zainteresowań badawczych: literatura staropolska w kręgu historii idei i współczesnej humanistyki. Autor książek: *Inspiracje augustyńskie w poezji polskiego baroku* (Bydgoszcz 2007); *Między odrzuceniem a zbawieniem. problematyka ciała w piśmiennictwie religijnym polskiego baroku* (Bydgoszcz 2012); „Ćwiczcie się w nabożeństwie”. *Studia o kazaniach Tomasza Młodzianowskiego* (Bydgoszcz 2017).

E-mail: iszczukowski@wp.pl

ORCID: 0000-0001-6520-2218